

stre n. Freudenthal in sto in sto drugih imen. Da so nemška in slovenska imena mest, trgov in vasi navadno drugačna, ves svet vé. Novicam je razumljivost prvo^a.

„Nektere pesmice niso sicer slabo narejene; al hvale pravega pesniškega duha jim ne moremo dati. Ker ste slov. jezika dobro zmožni, svetuje vrednik (188) mlademu pisatelju, podajte se raje na drugo polje, ako vas mika slovstvena delavnost — saj nas čaka še na vse kraje potrebnega dela. Tudi se je čas v Evropi sploh predruščil: za pesmi ni toliko čuta več, kakor ga je bilo nekdej. Kako je žvrgolelo še ne tako davno na pr. v logih nemških vse polno pesnikov in kako radostno so se prebiral njih dela, — a zdaj? In kako so omolknili izvrstnejši pesniki naši? Materijalni in politični čas nima srca za pesmi!“ — „Celo nič — nas ni razsrdilo tako besedovanje — prav odgovarja (107) vredništvo! Kar „Preši“ prinesete in njima enaki listi zoper narodne zadeve naše, ravno kaže, da je čast našim ljudem po njih obrekovanim biti“. — „Kar se tiče opazke zastran skubenja, morajo vredništva vselej toliko skubsti, kolikor to zahteva spoštovanje, ki ga vredništva priznavajo vsacemu dopisniku s tem, da vzamemo njegov dopis v svoj list, po tem pa tudi odgovornost na-se. Skubli smo tedaj Vašega kakor tudi unega za toliko, da vsikdar objektivnost nadvlada subjektivnost. Saj naposled pri vseh drugih bravcih vendar le una veljavo ima (176). Opazke zaradi cirilice v ljudskih šolah naših nismo prezrli; al pustimo nepraktične svete, dokler še nimamo tega, kar je živa potreba in je tudi mogoče. Z utopijami se mi ne ukvarjamo radi (177)^a. — Novice — Schmierblatt... „Ako učitelj Heinrich misli, da je s to „lepo“ besedo ogrdil Novice, grozno se moti; iz njegovih ust je šmir le med našemu listu; po vsi domovini čislani pisatelji Novičini z vredništvom vred bili bi le tadaj razžaljeni, ako bi profesor Heinrich Novice hvalil!.. Ti (196) gospodine: Hrani za-se svoj šmir, — In Novicam daj mir!“

„Kdor prihodnjé leto nima Novic, po njem je! ponavlja v vabilu (412) na naročbo... Kar je bil naš list dozdej, zvesto ostane tudi v prihodnje: iskren prijatelj naroda slovenskega. Razun tega, da bode radovednim donašal vsakoršnih novic, skrbel bode neprenehoma za to, da narodu za teló in duhá njegovega kaj prida ostane iz berila Novičnega. Za to je našemu večletnemu trudu najmilejša hvala ta, da so Novice našemu ljudstvu bukve, ktere hranuje sebi in potomcem v poduk in zabavo. Da Novice, kakor je zdaj večina časnikov slovenskih, morajo tudi političen list biti, to nanašajo potrebe časa že od l. 1848; kakor so dozdej Novice temeljito obravnavale vsako važno politiško vprašanje, tako bodo s pripomočjo veljavnih mož ravnale tudi v prihodnje, in neomahljivo po istih pravilih, ki se strinjajo v tem načelu: Avstrija skupna, narodi njeni vsi ravnopravni!“

Učne slike iz zgodovine.*)

(Piše **Tone Brezovnik.**)

(Dalje.)

IV. Sokrat.

Moč in slava napravi človeka mnogokrat ošabnega in krivičnega, tako tudi Grke. Kmalu po tako slavno končanih perzijskih vojskah, začeli so se v svojo veliko škodo in sramoto sami mej soboj vojskovati (peloponeške vojske). S tem pa so izgubljali vedno bolj in bolj svojo prejšnjo moč in veljavo. A kar je še žalostneje, ginilo je čimdalje

*) Pri „Učnih slikah iz zgodovine“ so se vrinile sledeče tiskovne napake, in sicer beri: str. 42. vr. 21. iz m. in; str. 74. vr. 5. beri (558 pr. Kr.) m. (558 p. Kr.); str. 120. vr. 13. beri Delfi m. Defi; str. 202. vr. 9. beri med Eto m. med Etine; str. 202. vr. 15. beri puščice m. puške.

tem bolj tudi lepo in čednostno življenje in ž njim tudi stara slava Grkov. Posebno so Grke pohujševali tako zvani Sofisti, ali na videz modrijani. Ti so po mestih mlade ljudi za denar vadili v zgovornosti ter jih učili vseh zvijač, s katerimi bi se mogli prikupiti ljudstvu ter bi potem mogli dobiti dobrih državnih služeb. Sofisti niso nikdar odvrčevali lehkoumnih mladeničev od grešnega življenja, ampak so jih v njem celó utrjevali.

V tako spačenih časih je bilo treba moža, ki bi národu pogumno odkril vse njegove napake ter ga učil pravice in poštenja, ne bojé se niti za lastno svoje življenje. Tak mož je bil takrat živel v Ateni po imenu Sokrat.

Sokrat je bil kiparjev sin (roj. l. 469 pr. Kr.) S prva se je tudi on pečal s kiparstvom. Ko je pa pozneje začel premišljevatí o človeku in njegovem poklicu, pusti v svojem tridesetem letu očetovo rokodelstvo.

Ko je kiparstvo pustil, ni imel drugih skrbí, nego kako bi mogel svoje someščane navaditi čednostnega življenja ter jih odvrniti od Sofistov. Premišljeva je o tem svojem poklicu, se je včasí tako zamislil, da niti ni vedel, kdaj je čas spat iti, ter se je še le zjutraj pri solnčnem vzhodu zdramil iz svojih misli. Takrat se je odkril in pobožno molil.

Najrajše se je družil z lepimi mladeniči bogatih in imenitnih starišev, kajti vedel je, da bodo s časom opravljali državne službe, pri katerih je najbolj treba poštenih in zavedenih mož. Tudi ni učil v učilnici, ampak sprehajaje se po ulicah se je pogovarjal s svojimi učenci ter jih tako dolgo izpraševal, dokler jih ni napeljal na tisti nauk, katerega je hotel, da bi si ga zapomnili. Rad je zahajal v delavnice umetnikov in rokodelcev ter ondi razlagal svojo modrost.

Tù kažemo nekaj primerov, kako je Sokrat ljudi z raznimi vprašanji napeljeval na to, kar jim je hotel povedati.

Nekega dné sreča Sokrat v jako ozki ulici Ksenofonta, lepega in bistroumnega mladeniča. Sokrat bi ga rad za se pridobil. Pomolí mu torej svojo palico nasproti. Ksenofont ostrmí. Modrijan pa ga jame izpraševati: „Povej mi, prijatelj, kje se prodaja moka?“ — „Na trgu“, mu mladenič začuden odgovorí. — „A olje?“ — „Tudi tam“. — „Kje pa se prodaja poštenost in modrost?“ — Zdaj mu Ksenofont ne vé odgovora. Sokrat pa ga prime za roko in mu pravi: „Pojdi z menoj, ti bom pa pokazal“. Mladenič gre ž njim, ter se ni mogel več ločiti od ljubeznjivega svojega učitelja.

Nekega dné mu toži imeniten meščan, kako drago je v Ateni življenje, ter mu našteva po čim je škrlat, po čim dobro vino in druge dragocene stvari. Sokrat ga pelje v razne prodajalnice, kjer se živež prodaja ter povprašuje, po čim je moka in druge navadne reči; a vse je bilo po ceni. Na to gre ž njim k nekemu kramarju vprašat, po čim je sukno, a tudi to ni bilo drago. „Vidiš“, pravi Sokrat, „da se v Ateni lahko prav dober kup živí!“

Nekdaj pozdravi Sokrat prav uljudno odličnega meščana. Ta mu pa ne odzdravi, ampak gre oholo svojo pot dalje. Mladi Sokratovi prijatelji so bili zaradi tega zeló nevoljni, on pa jim zavrne: „Se vender ne bodete jezili, če srečam človeka, ki je grji, kakor jaz? Zakaj se torej togotite, da ta ni tako uljuden, kakor jaz?“

Ni minil dan, da se pri Sokratu ne bi bil zbral kup ukaželjnih ljudi, od katerih so nekateri prav od daleč prišli. Po vsem Grškem so se menili o slavnem modrijanu, zlasti ko je Delfiški orakelj rekel, da je on najmodrejši človek na svetu. Ponižni Sokrat je te božje besede tolmačil ter rekel, da je on zato modrejši od drugih, ker sam on vé, da nič ne zna, a drugi si mnogo domišljujejo na svoje znanje, pa vender tudi nič ne vedó.

Lepe nauke tega najslavnejšega grškega modrijana so po njegovi smrti zapisali njegovi učenci Platon in Ksenofont, ter so jih nam tako do današnjega dné ohranili. Sokrat je trdil: Le en Bog je, ki je vse ustvaril in ki vse ohranjuje. Tega Boga moramo

mi častiti z dobrimi deli, a ne samo z obilnimi daritvami. Človeška duša je neumerjoča, ter bo na drugem svetu dobila zaslužen plačilo za vse, kar je tu na zemlji dobrega ali hudega storila. Zato človek ne sme hrepeneti po denarjih, imetji, časti, moči ali po telesnem veselji, kajti vse to ga ne more srečnega storiti. Edini in najdragocenejši dar božji, za katerim naj človek hrepeni, je krepost. Kreposten pa je tisti, ki je pravičen in pošten ter izpolnjuje vse dolžnosti do Boga, do svojega bližnjega in do samega sebe.

(Dalje pride.)

D o p i s i.

Iz Štajerskega. (Konec.) K razpisu učiteljskih služeb. Služba nadučiteljeva na 3razrednici v Št. Vidu pri Ptui, IV. plač. r. in stan.; služba učitelja na 1razr. pri sv. Duhu pri Ptui, III. plač. r. in stan.; služba učit. na 3razr. v Selnici (okr. Maribor), IV. plač. r.; služba učit. na 1razr. pri sv. Martinu na Pohorji (okr. Slov. Bistrica), IV. plač. r. in stan.; služba učit. na 5razr. pri sv. Magdaleni v Mariboru, II. plač. r.; služba učit. na 3razr. pri sv. Križi (okr. Ljutomer), IV. plač. r.; služba učit. na novi 1razr. v Cvenu (okr. Ljutomer), IV. plač. r. in stan.; služba podučit. na 4razr. deški šoli v Ljutomeru, II. plač. r.; vse do 20. avg.

H) Raznoterosti. Njih Velicanstvo presvetli cesar podaril je za stavbo šol v Bierbaumu in Št. Jurji pri Judenburgu po 200 gold.; štajerska hranilnica pa je v isti namen podarila občinam Siebing in Rohrbach 608 gold., privatnemu penzijskemu zavodu za vdove in sirote štaj. nár. učiteljev 100 gold. — Znani spisatelj novih slov. beril, g. P. Končnik, predložil je te dni novo slovensko slovnico visokemu ministerstvu ter je upati, da se kmalu — vsaj do prihodnjega šol. leta — že natisne. Uravnal jo je po zdanjih tega uka tičečih se načelih, in tako boče dobro došla vsem učiteljem. Pred dvema leti predložil je tudi IV. berilo, a o njem ni več ne duha ne sluha. — Dne 6. jul. t. l. imelo je učiteljstvo Ptajskega, Ormuškega in Rogaskega okraja v Ptui svojo uradno učit. konferenco. Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje: Kdaj se ima na nár. šolah pouk v drugem deželnem (nemškem) jeziku pričeti? Še 34 proti 21 glasovi se je sklenilo, da — nikdar; na ljudski šoli ima samo materinščina mesto. — Zaradi ošpic se se morale zapreti šole v Žalcu, Petrovčah, Vojniku, Št. Martinu v Rožnem dolu, v Čadramu, Sočah, Prihovi, v Grižah, Št. Petru, Št. Pavlu, Galiciji, Svetini, Frankolovem, pri sv. Benediktu in sv. Trojici v Slov. Goricah. — Prepir med štajerskimi nemškimi učitelji v starem in novem učiteljskim listu traja veselo naprej. Najbrž bo ostalo vse pri starem. Nam tudi prav! — V svoji 190. številki kliče Graška »Tagespost« prav po sirenski štaj. slovenske učitelje v svoj tabor. Da vidite, kako ljubko nas zna vabiti in se nam laskati (z zakritimi kremplji), navesti vam hočem nekaj stavkov. Ona piše: »Man sieht den grössten Theil der slovenischen Lehrerschaft Steiermarks, Kärntens und Krains ganz vom Netze der nationalen Agitation umstrickt, ja sogar einen grossen Theil derselben als Subchefs der nationalen Führer eine rührige Thätigkeit entfalten. Da diese Thätigkeit mit jener des nationalen Clerus, der Advokaten und Notare zusammenfällt, so ist der Erfolg derselben leider oft ein sieggekrönter. Wir können zwar nichts dagegen haben (o kaka velikodušnost!), wenn der slovenische Lehrer slovenisch denkt und fühlt und bestrebt ist, in der Bevölkerung und Schuljugend slovenisches Nationalgefühl zu wecken, es soll ja auch der deutsche Lehrer deutsch sein und das deutsche Volk deutsch denken und fühlen lernen. Beide haben aber so wie religiöse, so auch nationale Toleranz zu predigen und Keiner der Beiden hat nur einen Augenblick zu vergessen, welchen Weg ihm die Paedagogik als Wissenschaft weise; diese ist für ihn die einzig massgebende Führerin auf politischem Gebiete.« (Gola istina!) Potem pravi, da učitelj ne le sme, ampak on naj bi celó politiziral, in naj se nič ne zmeni, če je tudi »unter den Gegnern der Regierung (menda pri falkiozni opoziciji [?])«, samo — in ta zvemo »kam pes tace molf« —, samo on naj bo naprednjak, ali po domače rečeno, on naj postane — slovenski Judež. Za to nas pridruša, naj pristopimo vsi, kar nas je bilo dozdej še tako trmastih, da nismo hoteli v rog naših národnih nasprotnikov trobiti, kar s »cak in pak« v njih »liberalni« (??) tabor. Prav zelo nam zameri, da še nismo vsi tam, da še nečemo vsi v lastno skledo pljuvati, ter končava svoj članek: »Wir hoffen, dass sich die slovenische Lehrerschaft bald bewusst werden wird, dass sie auf einen Abweg gerathen ist und jetzt noch immer im Interesse des slovenischen Volkes umkehren kann«. Na to odgovorimo ji z besedami dr. Fischhof-a: »Tudi Nenemci so liberalni;